

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

לפני כבוד השופטת רות רונן

העותר:

בני לילוב

ע"י ב"כ עוה"ד בן-דוד ואופיר

נגד

המשיבים:

1. משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות

ע"י ב"כ עו"ד בסלי-דובדבני

apple inc.2

פסק דין

- 1
- 2 1. העותר עתר כי בית המשפט יורה כי המשיבה 2 (להלן: "אפל העולמית"), חברה המאוגדת
- 3 במדינת קליפורניה שבארצות-הברית, חייבת להירשם כחברת חוץ בישראל כדי שאפשר
- 4 יהיה להמציא לה כתבי בית דין בישראל.
- 5
- 6 2. מקורה של העתירה בתביעה שהגיש העותר להגיש בין היתר נגד אפל העולמית (ת.א.
- 7 (שלום ת"א) 51243-06-17 לילוב נ' Apple Inc ואח', להלן: "התביעה בבית-משפט
- 8 השלום"). בתביעה זו טען העותר כי אפל העולמית חייבה את כרטיס האשראי שלו שלא
- 9 כדין בתשלום סכום של 77,420 ₪ בגין רכישות שביצע בנו ששיחק במכשיר האייפון
- 10 באפליקציה של משחק ה- Clash Royal. לגישתו, אפל העולמית אחראית למעשה מרמה
- 11 שבוצע נגדו, והוא ביקש שהיא תפצה אותו בגין נזקיו.
- 12

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 25344-08-18 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

- 1 העותר ביקש למסור את כתב התביעה בתביעה בבית-משפט השלום לידי הנתבעת – אפל
2 העולמית. בעתירה הוא פירט את המאמצים שנעשו על-ידיו למסירת כתב התביעה לידיה.
3 בכלל זה ביקש העותר להכיר בהמצאה לאפל ישראל בע"מ (להלן: "אפל ישראל"), חברה
4 המוחזקת בשרשור על ידי אפל העולמית, כהמצאה לאפל העולמית. העותר ניסה למסור
5 את כתב התביעה למשרדי אפל ישראל, אולם נציג אפל ישראל סירב לקבל את המסמכים.
6 לגישתו של העותר, הניסיון של מסירת המסמכים ותגובתם של עובדי אפל ישראל הם
7 דוגמא לקושי שניצב בפני תושבי ישראל לקבל מענה מאפל העולמית.
8
- 9 טענת העותר מבוססת על הוראת ס' 346 לחוק החברות התשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק
10 החברות") הקובע כי "חברת חוץ לא תקיים בישראל מקום עסקים, ובכלל זה משרד
11 להעברת מניות או לרישום מניות, אלא אם כן נרשמה כחברת חוץ לפי הוראות סעיף זה
12 ושילמה את אגרות הרישום והפרסום שקבע השר לפי סעיף זה". לגישת העותר, אפל
13 העולמית מקיימת מקום עסקים בישראל, ואילו היא הייתה נרשמת כחברת חוץ, ניתן
14 היה למסור לידיה בישראל כתבי תביעה ללא קושי. העתירה הוגשה הן כנגד אפל
15 העולמית עצמה והן כנגד המשיב 1 (להלן: "רשם החברות" או "הרשם"). העותר טען כי
16 היה על הרשם לחייב את אפל העולמית להירשם בישראל, וכי על בית המשפט להורות לו
17 לעשות כן.
18

תמצית טענות הצדדים

טענות העותר

- 19
20
- 21 3. העותר התייחס לאפשרויות שונות להמצאת כתבי בית-דין לאפל העולמית. בכלל זה הוא
22 התייחס לאפשרות למסור את כתב התביעה לאפל ישראל - אפשרות שהעותר ניסה אותה
23 כאמור בתביעה בבית-משפט השלום. כמו-כן התייחס העותר לאפשרות שיש למי שמבקש
24 לתבוע את אפל העולמית (או כל חברה זרה אחרת) לבקש היתר המצאה מחוץ לתחום
25 מכוח אחת מתקנות המשנה של תקנה 500 לתקנות סדר הדין האזרחי התשמ"ד - 1984
26 (להלן: "תקנות סדר הדין האזרחי"). לגישתו של העותר, אפשרות כזו היא יקרה
27 ומימושה עלול לארוך זמן רב מאוד ולהיות כרוך בהליכים מרובים. העותר הדגים זאת
28 באמצעות הליך אחר שניהל בא-כוחו מול חברת אמזון.
29
- 30 בשל הקושי הכרוך באפשרויות אלה, פנה העותר לסעיף 346 לחוק החברות המחייב חברת
31 חוץ להירשם בישראל אם יש לה בישראל "מקום עסקים". העותר טען כי על רשם
32 החברות לאכוף את הוראת הסעיף ולהורות על רישומה של אפל העולמית כחברת חוץ
33 בישראל. לשיטתו של העותר, הסעיף נוגע גם לתאגידים זרים שיש להם פעילות

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

- 1 משמעותית בישראל, שכן הוא נועד להגן על תושבי ישראל ולספק להם נגישות לתאגידים
- 2 בינלאומיים המעדיפים להכביד עליהם ולהקשות על יצירת קשר עמם.
- 3
- 4 העותר טען כי חוק החברות אינו מגדיר מהו "מקום עסקים", אולם לגישתו יש לפרש את
- 5 המושג לאור התפתחות הזמנים. הוא התייחס לעידן האינטרנט ולכוחה של הרשת, וציין
- 6 כי ישנם תאגידים רב-לאומיים רבי עוצמה שאפל העולמית היא אחת מהם, ש"השתלטו
- 7 על כל פיסת נדל"ן באינטרנט... ושולטים בדורסניות ובכוחנות על חופש המידע, ועל
- 8 חופש הגלישה באינטרנט ומחוץ לאינטרנט" (ס' 10 לסיכומים). לגישת העותר, אין היום
- 9 משמעות של ממש למיקום הגיאוגרפי של מקום עסקים. בני-אדם, תאגידים וודאי
- 10 שתאגידי ענק יכולים להיות בכל מקום וזמן באמצעות רשת האינטרנט. לכן יש לפרש את
- 11 המונח "מקום עסקים" בצורה מהותית ולא טכנית ופורמלית. לגישת העותר, כך עשו
- 12 בתי-משפט בעבר בהקשרים דומים.
- 13
- 14 העותר הדגיש כי בעידן הנוכחי אין משמעות לגבולות הגיאוגרפיים. המסחר הבינלאומי
- 15 מתנהל ישירות בין הצרכן הקטן לבין התאגיד הרב-לאומי, ולכן בלא אכיפה של סעיף 346
- 16 לחוק החברות, לא יוכל הצרכן לעמוד על זכויותיו. אפל העולמית היא תאגיד זר המקיים
- 17 באופן מסיבי עסקים בישראל, מעסיק מאות עובדים בישראל ויש לו בישראל מרכז פיתוח
- 18 מהגדולים בעולם. לאפל העולמית יש כוח והשפעה רבים על חיינו, ולא יעלה על הדעת –
- 19 כך נטען – שלאזרחי ישראל לא תהיה זכות ליצור קשר עם תאגיד ענק כזה.
- 20
- 21 העותר הוסיף – לשיטתו למעלה מן הצורך - כי יש לראות את אפל העולמית גם כמי
- 22 שמקיימת מקום עסקים פיזי בישראל, והוא הפנה למגוון אינדיקציות המעידות לטעמו
- 23 על עניין זה.
- 24
- 25 כאמור, העותר ביקש לתקוף את החלטתו של רשם החברות שלא לאכוף על אפל העולמית
- 26 את הוראות ס' 346 הנ"ל ולחייבה להירשם בישראל. לגישתו, התנהלותו האמורה של
- 27 רשם החברות היא התנהלות בלתי-סבירה באופן קיצוני המחייבת את התערבות בית-
- 28 המשפט, שכן היא פוגעת באחת הזכויות הבסיסיות ביותר - הזכות להליך הוגן. הרשות
- 29 המנהלית חייבת להגן על זכותו הטבועה של האזרח להליך הוגן נגד מי שמספק שירותים
- 30 בישראל. ודאי שאלה הם פני הדברים כאשר מדובר בתאגיד רב-לאומי המספק שירות
- 31 למיליוני ישראלים בלא שיש להם אפשרות להתמודד נגדו ולהגן על זכויותיהם.
- 32

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 לגישת העותר, המשמעות של קבלת עמדת הרשם היא כי כל החוקים שנועדו להגן על
2 הצרכנים בישראל יחולו רק על עוסקים שפעלו פיזית בישראל. העותר טען עוד כי הרשם
3 בחר ב"צד החזק", ולא דאג לאיזון זכויות הצרכנים מול אלה של אפל העולמית. אופן
4 הפעולה של הרשם מנציח - כך נטען - את פערי הכוחות בין האזרח לבין תאגיד-על.
5
6 העותר השיב להודעה שהוגשה על-ידי אפל ישראל במסגרת ההליך. לטענתו ההודעה
7 הוגשה בחוסר תום-לב ובכוונת מכוון בשלב מתקדם ביותר של ההליך. ההודעה – כך נטען
8 – שומטת את הקרקע תחת כל טענה להפרדה בין אפל העולמית ואפל ישראל, שכן עולה
9 ממנה שאפל ישראל מתגייסת להגנה על אפל העולמית וטוענת לעיוותי דין שונים
10 הנגרמים לה.

עמדת רשם החברות

12
13 6. רשם החברות השיב לעתירה וטען כי יש לדחות אותה. לטענתו העותר לא הרים את הנטל
14 שהוטל עליו, ולא הוכיח כי מתקיימים תנאי סעיף 346 המחייבים את רישומה של אפל
15 העולמית כחברת חוץ זרה בישראל. לגישתו, השאלה האם אפל העולמית מקיימת מקום
16 עסקים בישראל היא שאלה עובדתית שיש לבחון אותה במסגרת של הליך אזרחי (ולא
17 מנהלי) שאפל העולמית תהיה צד לו.

18
19 7. הרשם טען כי תכלית סעיף 346 היא לאפשר המצאת כתבי בית-דין לחברה זרה המקיימת
20 מקום עסקים בישראל. תכלית זו עולה גם מסעיף 349א(ב) המתייחס לגריעת חברת חוץ
21 מהמרשם כשהיא מפסיקה לקיים מקום עסקים בישראל. הרשם ציין כי אין מניעה
22 לחברת חוץ לבצע עסקים בישראל, ולא לכל חברה המבצעת עסקים בישראל, יש בהכרח
23 "מקום עסקים" בישראל.

24
25 הרשם הוסיף כי אין בפסיקה הגדרה ברורה לשאלה מהו "מקום עסקים". לגישתו, יש
26 להבחין בין ניהול או ביצוע עסקים בישראל לבין קיומו של "מקום עסקים". הרישום של
27 חברת חוץ בישראל מכוח סעיף 346 חל – כך נטען – רק במצב האחרון. הרשם הדגיש כי
28 התפתחות הטכנולוגיה והמרחב הווירטואלי הקלו על חברות גלובליות לנהל עסקים
29 בישראל, אך ציין כי אין בכך כדי לשנות את תכלית החקיקה או להצדיק פרשנות אחרת
30 שלה.

31
32 8. הרשם התייחס לפרשנות אותה מבקש העותר להחיל. הוא טען כי פרשנות זו גוזרת נטל
33 בירוקרטי כבד על חברות חוץ המקיימות עסקים בישראל, ולכן עלולה להרתיע אותן

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 מעשיית עסקים בארץ. הוא אף ציין כי ניהול עסקים בישראל כפוף בפני עצמו לדינים
2 שונים שלשם הגשמת תכליתם לא נדרש רישומה של חברת החוץ מכוח סעיף 346.
3
4 עוד הבהיר הרשם כי גם כשחברה אינה נרשמת כחברת חוץ, ניתן להמציא אליה כתבי בי-
5 דין באמצעים אחרים. בכלל זה ניתן לבצע המצאה מחוץ לתחום באמצעות שימוש בתקנה
6 500(א7) לתקנות סדר הדין האזרחי. תקנה זו מהווה מענה לצורך בהמצאת כתבי בי-דין
7 לחברות חוץ בעלות פעילות גלובלית באינטרנט, כשהעילה מבוססת על הנזק שנגרם
8 לתובע. כן ניתן להמציא כתבי דין לחברת חוץ על-ידי המצאה למורשה בהנהלת
9 עסקים בישראל מכוח תקנה 482(א). הרשם הדגיש שבתי-המשפט בישראל קנו סמכות
10 בכל הנוגע לחברות הפועלות באינטרנט ואשר אינן מאוגדות בישראל. לכן, לא ניתן לקבוע
11 כי התובעים מנועים מהגשת תביעות נגד חברות כאלה.

12
13 9. בהתייחס לאפל העולמית, נטען כי זו חברה הרשומה בארה"ב וכי יש לה פעילות בעלת
14 אופי רב-לאומי. לפי דוח 10K שלה, היא מאוגדת בקליפורניה ושם מצויה הנהלתה
15 הראשית. אפל העולמית משווקת מוצרים באינטרנט. חיפוש במנועי חיפוש פומביים
16 מעלה כי אפל העולמית לא נרשמה כחברת חוץ במדינות אחרות.
17
18 לכן, לטענת הרשם, לא ברור שמתקיימים לגבי אפל העולמית התנאים לפי חוק החברות
19 בנוגע לרישום חברת חוץ והיא גם לא פנתה וביקשה רישום שכזה. הרשם הדגיש כי
20 החובה לרישום חברת חוץ מוטלת על החברה, ולרשם עצמו אין אמצעים לבירור מנהלי
21 על כל המשתמע מכך. עוד הוסיף הרשם וציין כי לגישתו אין זה ראוי כי תתקבל החלטה
22 ביחס לאפל העולמית מבלי שבוצעה לה המצאה ומבלי שניתנה לה הזדמנות להשיב
23 לטענות העותר.

24
25 הרשם הוסיף כי ניסיון העבר מלמד שחברות דומות לאפל העולמית הסכימו שכתובת
26 החברה-הבת שלהן בישראל תשמש כתובת למשלוח כתבי דין עבור החברה-האם.
27 הסכמה כזו ממלאת את התכלית המרכזית של הרישום של חברת חוץ. לבסוף ציין הרשם
28 כי התנהלותו בסוגיית רישומה של אפל כחברת חוץ זרה שלה מקום עסקים בישראל
29 מצויה בלב מתחם הסבירות, ולא מצדיקה לכן את התערבות בית המשפט.

הודעת אפל ישראל

30
31
32 10. אפל העולמית לא השיבה לעתירה. אולם, לאחר שהעותר מסר את העתירה ואת החלטת
33 בית-המשפט לעניין הסיכומים לידיה של אפל ישראל, מסרה האחרונה ביום 1.8.2019 את

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

עמדתה ביחס אליה. לדברי אפל ישראל, העותר לא ביצע מסירה לאפל העולמית שכן אפל
ישראל אינה כתובת למסירה כתבי בית-דין עבורה. לכן יש לקבוע כי לא בוצעה מסירה
לאפל העולמית למרות שהיא משיבה בעתירה, ויש לדחות את העתירה מטעם זה. לא
יתכן שהשאלה האם לאפל העולמית יש מקום עסקים בישראל תוכרע ללא קבלת עמדתה.

אפל ישראל ציינה כי העותר הגיש בקשה בתביעה בבית-משפט השלום להכרה באפל
ישראל ככתובת למסירת כתבי בית דין עבור אפל העולמית. מלכתחילה נדחתה הבקשה
מטעמים טכניים ולעותר ניתנה אפשרות להגישה שוב. העותר עשה כן אך לאחר מכן
ביקש למחוק את הבקשה וזו נמחקה. העותר לא ציין עובדות אלה בעתירה בחוסר-ניקיון
כפיים המצדיק כשלעצמו את מחיקתה של העתירה.

11. אפל ישראל הוסיפה כי אין לקבל את טענתו המרכזית של העותר לפיה יש קושי לבצע
מסירה לידיה של אפל העולמית, בין היתר משום שבעבר נעשתה מסירה לחברה זו מספר
פעמים בדרכים שנקבעו לכך בחוק.

עוד הוסיפה אפל ישראל כי אם תיבחן העתירה לגופה, יהיה מקום לקבוע האם לרשם
החברות בכלל יש סמכות לכפות על חברת חוץ להירשם בישראל. זאת כאשר בניגוד
למקרים אחרים, החוק קובע רק מסלול של רישום ביוזמת החברה. כן יהיה מקום לקבוע
כי הפרשנות הנכונה למונח "מקום עסקים" היא מקום פיזי המצוי בישראל שאנשי
החברה נמצאים בו. לגופו של עניין נטען כי לא הוכח שיש לאפל העולמית פעילות משל
עצמה בישראל – סניפים, משרדים או שהיא מוכרת מוצרים בישראל. טענות העותר
בהקשר זה נוגעות לאפל ישראל שהיא חברה ישראלית.

דיון

12. סעיף 1 לחוק החברות מגדיר מהי "חברת חוץ" וקובע כי מדובר ב"תאגיד, למעט
שותפות, שהתאגד מחוץ לישראל". אין חולק כי אפל העולמית היא חברת חוץ כהגדרתה
בחוק. סעיף 346 לחוק קובע חובת רישום של חברת חוץ בישראל שלה "מקום עסקים"
בישראל. הסעיף נועד כדי להבטיח את קיומו של מען להמצאת כתבי בי-דין בישראל
לחברת חוץ שיש לה בישראל מקום עסקים. כך נאמר בדברי ההסבר להצעת חוק
החברות, התשנ"ו-1995 בעמ' 117 :

"בפרק זה אין חידושים מפליגים. הפרק אינו מתערב בדינים
המהותיים החלים על חברת חוץ, ולפיכך יחולו עליה דיני מקום
התאגדותה. זאת לאור הוראותיו של המשפט הבינלאומי הפרטי.

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 25344-08-18 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

- 1 **ההצעה מסתפקת בדרישה כי החברה תקים משרד עסקים בישראל,**
 2 **שישמש כתובתה לכל דבר וענין, לרבות לצורך המצאת כתבי בי-דין".**
 3
 4 13. לתובע המבקש לתבוע חברת חוף בישראל יש מספר אפשרויות ביחס למסירת כתבי בי-
 5 דין לחברה הנתבעת -
 6 **האפשרות הראשונה** קיימת כאשר החברה נרשמה כחברת חוף בישראל בהתאם להוראת
 7 סעיף 346 הנ"ל. במקרה כזה יכול התובע למסור לחברה את כתבי בי-הדין לכתובת שבה
 8 היא נרשמה בישראל, ומסירתם לכתובת זו תיחשב כמסירה תקפה.
 9
 10 **האפשרות השנייה** היא לבצע מסירה לחברת חוף באמצעות שימוש באחת מתקנות
 11 המשנה של תקנה 500 לתקנות סדר-הדין האזרחי שעניינה בהמצאה מחוץ לתחום
 12 השיפוט. תקנה זו עברה שינויים הנובעים משינוי העיתים, מכניסתם של מוצרים רבים
 13 שיוצרו בחו"ל למסחר בישראל, ומהנזקים האפשריים שמוצרים כאלה יכולים לגרום.
 14 בפרט מעגנת היום התקנה בס"ק 7א את האפשרות לבצע מסירה לנתבע זר העוסק
 15 במסחר בינלאומי או במתן שירותים בינלאומיים בתובענה שעילתה נזק שנגרם בישראל.
 16
 17 **האפשרות השלישית** קיימת כאשר לחברת חוף יש "מורשה בהנהלת עסקים" בישראל,
 18 כהגדרתו של מונח זה בתקנה 482 לתקנות סדר הדין האזרחי. מורשה כזה יכול להיות –
 19 בנסיבות המתאימות – חברה-בת, סוכן או כל גורם אחר העומד בדרישות התקנה
 20 והפסיקה לגביה. המצאה למורשה בהנהלת עסקים מכוח התקנה, מהווה חלופה להמצאה
 21 מחוץ למדינה. יצוין כי אפשרות שלישית זו עתידה להיוותר על כנה גם לאחר שתקנות
 22 סדר הדין האזרחי החדשות ייכנסו לתוקפן. כך, תקנה 163(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי,
 23 התשע"ח-2018 קובעת כי כאשר "התגורר הנמען מחוץ לתחומי המדינה ויש לו בתחומי
 24 המדינה נציג מטעמו המייצג אותו באופן קבוע בקשר לענייניו בישראל, ניתן להמציא
 25 לנציג אם התביעה נוגעת לאותו עניין; תקנה 169 תחול בשינויים המחויבים גם על תקנת
 26 משנה זו".
 27

השאלות שמתעוררות בעתירה

- 28 14. אילו הייתה העתירה נדונה לגופה (וכפי שיובהר להלן, אני סבורה כי אין מקום לעשות
 29 כן), היה מקום לבחון במסגרתה מספר שאלות. ראשית, היה מקום לבחון מהי הפרשנות
 30 הנכונה למונח "מקום עסקים" בס' 346 הנ"ל לחוק החברות. אפשרות אחת היא כי
 31 מדובר רק במקום פיזי בו מקיימת החברה עסקים. אפשרות נוספת היא כי די בהיקף
 32 מסוים של ביצוע עסקים בישראל גם ללא "מקום" פיזי, כדי לאפשר קביעה לפיה יש
 33

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

- 1 לחברה מקום עסקים. האפשרות הפרשנית הזו לפיה מקום עסקים בישראל קיים ביחס
2 לחברה המקיימת דרגה מסוימת של פעילות עסקית בישראל הועלתה על-ידי הרשם
3 בתגובתו. אפשרות שלישית היא כי בתקופה הנוכחית ולאור ההתפתחויות הטכנולוגיות,
4 די ב"מקום" ברשת האינטרנט שניתן לראותו כ"מקום" בישראל. אפשרות זו – אף שלא
5 נטענה מפורשות על-ידי העותר ולא הובהרה על-ידי עד תום, היא האפשרות הנובעת
6 מגישתו בעתירה.
7
8 הבחירה בין האפשרויות האמורות צריכה הייתה להביא בחשבון את כל הכלים
9 הפרשניים המקובלים בפסיקה ובכלל זה את לשון החוק (המכוונת לפרשנות הראשונה)
10 אך גם את ההיסטוריה החקיקתית, את תכלית החקיקה וכיו"ב שיקולים. היה מקום
11 לבחון האם רצוי לפרש את החוק באופן לו טוען העותר, וגם אם התשובה היא חיובית –
12 היה מקום להכריע בשאלה האם הפרשנות הרצויה היא אפשרית במסגרת הדין המצוי;
13 האם בית-המשפט יכול לפרש את החוק באופן הזה – או שיש להותיר את השינוי הנדרש
14 לאור ההתפתחות הטכנולוגית – למחוקק.
15
16 תהיה אשר תהיה ההגדרה שתיבחר, היה מקום לבחון את השאלה האם לאפל העולמית
17 יש "מקום עסקים" בישראל. אם מדובר בהגדרה הראשונה, היה מקום לבחון האם יש
18 "מקום" פיזי בו מקיימת אפל העולמית עסקים בישראל; אם ההגדרה השנייה היא
19 ההגדרה המתאימה, היה מקום לבחון את היקף פעילותה של אפל העולמית בישראל ואת
20 ההשלכה של היקף הפעילות על השאלה הפרשנית; ואם ההגדרה השלישית היא זו בה יש
21 לבחור – היה מקום לבחון מהו "מקום עסקים" בישראל בהתאם להגדרה זו, והאם לאור
22 פעילותה של אפל העולמית ברשת האינטרנט ניתן לקבוע כי היא מקיימת את ההגדרה של
23 "מקום עסקים" בישראל.
24
25 העותר טען בהקשר זה שתי טענות חלופיות – כי אפל העולמית מקיימת מקום עסקים
26 פיזי בישראל (לאור מספר אינדיקציות אליהן הוא הפנה); ולחלופין כי יש לפרש את
27 המונח "מקום עסקים" בפרשנות התואמת את העידן המודרני של האינטרנט שבו אין עוד
28 משמעות לגבולות גיאוגרפיים. כאמור, העותר לא הרחיב את הדיבור ביחס ליישום
29 הפרשנות האמורה על נסיבות המקרה דנן.
30
31 גם לו היה נקבע כי לאפל העולמית אכן יש מקום עסקים בישראל, היה מקום להוסיף
32 ולבחון את השאלה האם הרשם מוסמך להורות לה להירשם בישראל כחברת חוץ; וגם
33 אם עומדת לו סמכות כזו – היה מקום לבחון את היקף הביקורת השיפוטית על החלטתו

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 25344-08-18 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 שלא לעשות כן בעת הנוכחית, והאם מדובר בהחלטה שעל בית-המשפט להתערב בה
2 בהיותה בלתי-סבירה בעליל, כפי שהעותר טוען.
3

4 ואולם, אני סבורה כי אין מקום לדון בטענות הללו לגופן, וזאת מאחר שלטעמי העותר
5 נהג בחוסר תום-לב ובהעדר ניקיון כפיים המצדיק את סילוקה של העתירה על הסף, כמו
6 גם מאחר שהוא לא מסר את העתירה לידיה של אפל העולמית ולא איפשר לה להתגונן
7 מפניה.
8

9 להלן נפרט את הטעמים לקביעות אלה.
10

11 זכותה של אפל העולמית להיות צד לעתירה

12 17. תקנות בתי-משפט המנהליים מחייבות לצרף כמשיב בעתירה את מי שעלול להיפגע
13 מקבלתה. בהקשר זה מורה תקנה 6(א) כי:

14 "המשיבים בעתירה יהיו הרשות שנגד החלטתה מכוונת העתירה, כל
15 רשות אחרת הנוגעת בדבר וכן כל מי שעלול להיפגע מקבלת העתירה".
16

17 בעתירה הנוכחית התבקש בית המשפט כאמור להורות לרשם החברות לדרוש מאפל
18 העולמית להירשם בישראל כחברת חוץ. קבלת העתירה עלולה לכן לפגוע בזכויותיה של
19 אפל העולמית. העותר היה מודע לכך, ולכן צירף מלכתחילה את אפל העולמית כמשיבה
20 לעתירתו. משעשה כן – היה עליו לדאוג למסור את העתירה לידיה של אפל העולמית כדי
21 לאפשר לה להשיב לה ולהגן על זכויותיה.
22

23 העתירה לא נמסרה לידי אפל העולמית

24 18. חרף האמור לעיל, העותר לא פעל כנדרש ולא מסר את העתירה לידיה של אפל העולמית.
25 בהתאם לתקנה 35(א) לתקנות בתי משפט לעניינים מנהליים (סדרי דין), תשס"א-2000
26 (להלן: "תקנות בתי משפט מנהליים") היה על העותר לבצע מסירה כדין של כתב
27 העתירה בסמוך להגשתה (ביום 12.8.2018). מובן כי כל עוד לא התקבלה גישתו של
28 העותר בעתירה דין, ולא נקבע כי אפל העולמית חייבת להירשם בישראל כחברת חוץ –
29 היה על העותר לפעול באמצעים העומדים לרשותו: הגשת בקשה להיתר המצאה מחוץ
30 לתחום בהתאם להוראת תקנה 500 לתקנות סדר הדין האזרחי או המצאה למי שהוא
31 מורשה בהנהלת עסקים מטעם אפל העולמית בישראל.
32

33 אני סבורה כי העותר לא עשה כן ולא מסר את העתירה כדין לידיה של אפל העולמית:

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

- 1 העותר לא הוכיח בהקשר זה את עמדתו לפיה אפל ישראל מהווה מורשה למסירת כתבי
- 2 בית דין מטעם אפל העולמית;
- 3 • הוא ניסה לעקוף את הצורך לעשות כן במסגרת הליך התביעה בבית-משפט השלום;
- 4 • והוא עצמו העלה טענות מהן נובע כי הוא אינו סבור שניתן למסור כתבי בית-דין לאפל
- 5 העולמית באמצעות אפל ישראל.
- 6
- 7 העניינים הללו יפורטו להלן.
- 8

לא הוכחה מסירה לאפל העולמית באמצעות אפל ישראל –

19. בתגובתו להודעה שהגישה אפל ישראל, טען העותר כי הוא המציא את העתירה לידי אפל ישראל, וכי המצאה זו כמוה כהמצאה לאפל העולמית. למצער – כך הוא טען – מדובר בהמצאה באמצעות מורשה בהנהלת עסקים בהתאם לתקנה 482 לתקנות סדר הדין האזרחי (ר' את תגובת העותר להודעה מטעם אפל ישראל מיום 15.8.2019). לכן, לטענתו, דבר ההליך הובא לידיעת אפל העולמית כבר ביום 30.5.2019 - אז הומצאו המסמכים לבאי-כוחה אפל ישראל. לשיטתו, משאפל העולמית נמנעה מלהגיש כל התייחסות מצידה להליך, יש לראותה כמי שוויתרה על זכותה לעשות כן.

אינני מקבלת את הטענה. העותר לא ביקש מבית-המשפט במהלך הדיון בעתירה לקבוע כי המסירה לאפל ישראל מהווה מסירה כדין למורשה מטעמה של אפל העולמית ולכן די בה לאור תקנה 482(א) לתקנות סדר הדין האזרחי. זאת חרף העובדה שהוא היה מודע לכך שאפל ישראל איננה רואה עצמה כמורשה לקבלת כתבי בי-דין מטעמה של אפל העולמית.

העותר היה מודע לכך הן לאור ההליך של התביעה בבית-משפט השלום, והן לאור עמדתה של אפל ישראל בהליך הנוכחי. כך, ביום 16.8.2018 ובסמוך לאחר הגשת העתירה, ניסה העותר למסור אותה לידי באי-כוחה של אפל ישראל עבור אפל העולמית. העתירה הוחזרה על-ידי באי-כוחה של אפל ישראל לידי העותר, ובמקביל הם הגישו הודעה לבית-המשפט בה הובהר כי הם אינם מייצגים את אפל העולמית בהליך הנוכחי; הם אינם משמשים כתובת להמצאת כתבי בי-דין עבורה; ואינם מוסמכים לקבל בשמה כתבי טענות. העותר התעלם מהודעה זו והוסיף לשלוח לבאי-כוחה של אפל ישראל מסמכים שונים הקשורים להליך.

עקיפת הצורך להוכיח את תנאי תקנה 482(א) בתביעה בבית-משפט השלום -

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 25344-08-18 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

20. זאת ועוד -, השאלה האם אפל ישראל היא מורשה בהנהלת עסקים מטעמה של אפל העולמית, התעוררה בהליך התביעה בבית-משפט השלום באופן מפורש. בתביעה האמורה פעל העותר באופן שונה מזה בו הוא פעל בעתירה דנן, והגיש לבית-המשפט בקשה שכותרתה "בקשה להכרה בתקפות ההמצאה". בבקשה זו (נספח ד' לעתירה), הוא טען בין היתר כי ההמצאה לאפל ישראל הינה המצאה כדין לאפל העולמית. העותר צירף לעתירתו גם את תגובתה של אפל לבקשתו האמורה שהוגשה בתביעה בבית-משפט השלום (נספח ה' לעתירה); את התשובה לתגובה (נספח ו' לעתירה); את הבקשה שהגיש אפל ישראל למחיקת סעיפים מהתגובה לתשובה ואת החלטתו של הרשם הבכיר א' כהן בבקשה זו מיום 8.11.2017 (נספח ז' לעתירה, להלן: "**החלטת הרשם**").
21. בהחלטת הרשם נקבע כי הבקשה להכיר בתוקף ההמצאה נמחקת תוך חיובו של העותר בהוצאותיה של אפל ישראל. זאת בין היתר מאחר שבמסגרת התגובה לבקשה העלה העותר (הוא התובע באותו הליך) טענות רבות שלא נתמכו בתצהיר, ואף צירף מסמכים רבים שאינם בעברית בלא שצירף תרגום נוטריוני שלהם. בהחלטת הרשם, איפשר הרשם לעותר לשוב ולהגיש בקשה נוספת שאליה יצורף תצהיר התומך בכל העובדות הנתענות, וכן תרגום נוטריוני כדין לשפה העברית לכל המסמכים שאינם בעברית. כן נקבע כי העותר יגיש עותק פיזי של כל אחת ואחת מהאסמכתאות המשפטיות הרבות אליהן הוא הפנה.
22. העותר לא הבהיר בעתירה האם אכן הוגשה על-ידיו בקשה נוספת הנוגעת למסירה לאפל העולמית כאמור בהחלטת הרשם. מהאמור בעמדתה של אפל ישראל עולה כי העותר אכן חזר והגיש את הבקשה פעם נוספת במסגרת התביעה בבית-משפט השלום, אלא שהוא חזר בו ממנה וביקש למחוק אותה. דבר קיומה של בקשה זו לא צוין בעתירה.
- ככל שהיה צורך לברר את שאלת מעמדה של אפל ישראל כמורשה מטעם אפל העולמית, היה על העותר לעשות כן במסגרת התביעה בבית-משפט השלום. כפי שהובהר – הוא ניסה לעשות זאת ומטעמיו שלו חזר בו מכך - יתכן שלאור הדרישות שפורטו בהחלטת הרשם שהעותר היה חייב לעמוד בהן במסגרת בקשה נוספת שתוגש על-ידיו. העותר לא הבהיר בעתירה מדוע הוא לא מיצה, במסגרת התביעה בבית-משפט השלום, את הניסיון להוכיח כי המסירה לאפל ישראל כמוה כמסירה לאפל העולמית וכי חלים תנאי תקנה 482(א). כאמור, הוא לא הבהיר מה עלה בגורלה של הבקשה שהרשם הורה לו להגיש, והאם בקשה כזו הוגשה, ואם כן – האם היא נדונה.

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 התנהלות זו מעוררת קושי משמעותי. כפי שהובהר, אפל העולמית היא צד לעתירה והיה
2 על העותר להמציא לידיה את העתירה כדי לאפשר לה להגיב לאמור בה. העותר – שלא
3 מיצה בבית-משפט השלום את האפשרות לבירור היותה של אפל ישראל כתובת למסירת
4 כתבי בי-דין עבור אפל העולמית, אינו יכול "לעקוף" את הצורך בבירור זה באמצעות
5 ההליך הנוכחי.

6
7 התנהלותו האמורה של העותר – כפי שהיא פורטה לעיל, איננה עונה לדרישות תוס-הלב
8 וניקיון הכפיים החלות על מי שמגיש עתירה מנהלית. זאת הן לאור העובדה שהעותר לא
9 מסר מידע מלא אודות ההליך בבית-משפט השלום ככל שהוא מתייחס לשאלת המסירה,
10 והן מאחר שאין סיבה טובה לכך שהעותר לא מיצה את ההליך בבית-משפט השלום.

11
12 חוסר ניקיון כפיים מצדיק כידוע סילוק של העתירה. בהלכה בפסוקה בקבע בהקשר זה
13 כי "אחד ממבחני הסף במשפט המנהלי עניינו במידת ניקיון כפיו של עותר ובשאלה
14 האם ראוי ליתן לו את הסעד המבוקש בשים לב להתנהגותו במשפט ובאשר לעניינים
15 הקשורים בו... כך למשל, העותר לסעד נדרש לפרוש לפני בית-המשפט את מלוא
16 התשתית הצריכה לעניין. הסתרה של מידע רלוונטי, כמו הליכים קודמים שנדונו לפני
17 ערכאות שיפוטיות, או אי-פרישת מלוא יריעת המחלוקת, עלולה להיחשב כאי-ניקיון
18 כפיים המצדיק דחיית העתירה על הסף" (ר' עע"מ 876/17 אוהיון נ' ועדת הערר
19 המחוזית לתכנון ולבניה מחוז מרכז (3.5.2019), והפסיקה המובאת שם).

20
21 23. יתרה מכך, בעתירה דגן העותר אף לא הגיש בקשה דומה לזו שהוגשה על ידיו במסגרת
22 התביעה בבית-משפט השלום, ולא עתר כי בית-המשפט יקבע כי ההמצאה לאפל ישראל
23 כמוה כהמצאה לאפל העולמית. עמדתו של העותר ביחס למסירה לאפל ישראל והטענה
24 כי די בה, הובעה על ידיו רק בתגובה להודעה מטעמה של אפל ישראל. גם בהתנהלות זו
25 יש טעם לפגם, והיא אף מעוררת חשש ל-forum shopping. כך או אחרת – אין מקום
26 בנסיבות אלה ובהעדר כל דיון לגופו של עניין בהקשר זה, לקבוע במסגרת העתירה
27 הנוכחית כי בוצעה מסירה כדין לידי אפל העולמית.

28
29 **גם לגישת העותר לא בוצעה מסירה לאפל העולמית –**

30 24. מעבר לכל האמור, אני סבורה כי מכלל טענותיו של העותר עולה כי גם הוא עצמו אינו
31 סבור שאפל ישראל אכן משמשת כתובת למסירת כתבי בי-דין עבור אפל העולמית או
32 מורשה שלה. מסקנה זו נובעת מהאמור בעתירתו עצמה, בה שם העותר את הדגש על
33 הטענה לפיה קיים קושי משמעותי במסירת כתבי בי-דין לאפל העולמית – קושי שהוא

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

המצדיק לגישתו את חיובה של אפל העולמית להירשם כחברת חוץ בישראל. לגישתו של העותר, הקושי הזה אינו מתרפא במקרה דנן באמצעות החלופות האחרות להמצאה שהן מסובכות ומאיינות את אפשרותו של האזרח לתבוע חברות חוץ.

אילו אכן הייתה לעותר אפשרות למסור כתבי בי-דין לאפל ישראל עבור אפל העולמית – לא היה הקושי האמור קיים. יוער למעלה מן הצורך כי יתכן שכאשר מדובר בחברה שיש לה מורשה לקבלת כתבי בי-דין בישראל, האופן בו יש לבחון את החלטת הרשם שלא לחייבה להירשם כחברת חוץ הוא שונה, ומידת הביקורת על החלטה כאמור היא שונה (מאחר שביחס לחברה כזו – אין קושי משמעותי להמצאת כתבי בי-דין בתוך מדינת ישראל).

25. כך או כך - אני סבורה כי אין לאפשר לעותר לאחוז במקל בשני קצותיו: מחד גיסא – לטעון כי לאזרח הישראלי יש קושי בלתי-מבוטל להמציא מסמכים לאפל העולמית ולכן על הרשם לחייבה ברישום בארץ כחברת חוץ; ומאידך גיסא – לטעון כי במסגרת ההליך דנן העתירה הובאה לידיעתה של אפל העולמית רק משום שהיא נמסרה (ללא קושי) לבאי-כוחה של אפל ישראל בישראל.

לכן, במסירת העתירה לידיה של אפל ישראל – אין די, שכן העותר לא הוכיח כי אפל ישראל היא מורשה לקבלת כתבי בית דין עבור אפל העולמית. המסקנה היא כי חרף חובתו לעשות כן, העותר לא מסר את העתירה לידיה של אפל העולמית.

לא ניתן לדון בעתירה מאחר שהיא לא נמסרה לאפל העולמית

26. כלל ידוע בפסיקה הוא כי אין להידרש לעתירה, אלא אם כן צורף אליה כמשיב מי שעלול להיפגע מקבלתה (ראו והשוו בג"ץ 702/05 בצרה נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה 03.06.2007) (להלן: "בג"צ בצרה"); בג"צ 353/67 "אגד" בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד כ"ב(1) 332, 336; עת"מ (מינהליים נצ') 55468-11-10 עיריית נצרת עילית נ' נ.ע. מעלות שער העיר בע"מ (13.03.2011)). תקנה 6(ב) לתקנות בתי משפט מנהליים קובעת כי בית המשפט רשאי, בכל אחד משלבי הדיון, להורות על מחיקת העתירה אם לא צורף משיב ראוי.

הפסיקה עמדה על כך שמאחורי הכלל הנ"ל עומד "טעם כפול" –

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 18-08-25344 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 "האחד, שאין לפגוע בזכויותיו של אדם מבלי שניתנה לו הזדמנות
2 נאותה להציג את עניינו בפני בית המשפט; והשני, שמי שעלול להיפגע
3 ייטיב מכל אדם אחר להציג את עניינו" (ר' בג"צ בצרה, פסקה 6).

4
5 לכן נקבע כי אי-קיום החובה לצרף כמשיב את כל מי שעלול להיפגע מהעתירה – עלול
6 להקים עילה לסילוק העתירה על הסף (ר' בר"מ 1469/12 מנואל קונסבלר נ. עמותת
7 תושבים למען נווה צדק, ובג"ץ 1901/04 לנדאו נ. עיריית ירושלים, פ"ד מח(4) 403,415
8 (1994) וגם את החלטתי בעת"מ (מינהליים ת"א) 28209-12-11 המועצה הציבורית למניעת
9 רעש וזיהום אויר בישראל מלר"ז נ' איגודן תשתיות איכות סביבה (10.07.2013)). נראה כי
10 דין דומה צריך לחול מקום שבו צורף משיב לעתירה, אולם העותר לא מסר לו את העתירה
11 ולא איפשר לו להגיב לאמור בה ולהגן על זכויותיו.

12
13 27. אכן, בית-המשפט קבע כי ישנם מקרים בהם עתירה לא תימחק, כאשר צירוף כל הצדדים
14 שעלולים להיפגע מהעתירה כרוך במשאבים רבים באופן שעלול לסכל את הגשתה (ר' בג"צ
15 בצרה, פס' 6). באותו ענין דובר במקרה בו היקף הנפגעים הפוטנציאליים הציב קשיים
16 טכניים וכלכליים, ולכן נקבע כי עמידה על צירוף כל המשיבים הראויים הייתה מסכלת את
17 האפשרות להגיש את העתירה.

18
19 המקרה דנן הוא שונה. הדרישה לצרף את אפל העולמית ולמסור לה את העתירה איננה
20 מכבידה במידה כזו שעלולה לסכל את הגשת העתירה. לכן, היה על העותר לוודא כי
21 העתירה תימסר לידיה כתנאי לכך שהעתירה תידון לגופה.

22
23 לטעמי, העותר אינו יכול "להרים את עצמו בשרוכי נעליו", היינו להימנע ממסירת מסמכי
24 העתירה לידיה של אפל העולמית בעתירה שעניינה בחובתה להירשם כדין בישראל, על-
25 סמך הטענה כי אפל העולמית חייבת להירשם כדין בישראל. לצורך בחינת טענה זו – על
26 ההיבטים העובדתיים והמהותיים הכרוכים בה, נדרשת נוכחותה של אפל העולמית,
27 שזכאית להשיב לעתירה לגופה ולהעלות את טענותיה, שכן קבלת טענותיו של העותר
28 באשר לחובת הרישום החלה על אפל העולמית בישראל, משמעה פגיעה בזכויותיה.

29
30 אין די בכך שהעתירה נמסרה לרשם וכי הוא השיב לה

31 28. אינני סבורה כי ניתן לדון בעתירה לגופה הגם שהרשם השיב לה לגופה. אפל העולמית –
32 ולא הרשם - תיטיב להציג את טענותיה העובדתיות והמשפטיות. האינטרס של הרשם
33 ביחס לשאלות שונות שעשויות היו להתעורר במסגרת דיון בעתירה עשוי להיות שונה מזה

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עת"מ 25344-08-18 לילוב נ' משרד המשפטים/אגף רשם החברות, שות ואח'

1 של אפל העולמית. זאת בין היתר בהתייחס להיקף הסמכות של הרשם, האפשרות שלו
2 לכפות את חברה להירשם כחברת חוץ והמקרים בהם מוצדק יהיה לעשות כן. מובן גם כי
3 ככל שהדבר נוגע לשאלות העובדתיות ביחס להיקף העסקים של אפל העולמית בישראל
4 והשאלה האם יש לה "מקום עסקים" בישראל, לאפל העולמית יש מידע רב ואמין יותר
5 מאשר לרשם.

6
7 לכן, אין די בכך שהעתירה נמסרה לרשם וכי הוא השיב לה, ולא ניתן לדון בעתירה בלא
8 מסירה שלה לידיה של אפל העולמית וקבלת תשובה מטעמה לאמור בה. משהעותר לא
9 עשה כן, לא ביצע מסירה לאפל העולמית וביקש לדון בעתירה בלא בירור של השאלה
10 האם אפל ישראל משמשת מורשה לקבלת כתבי בית דין מטעמה (תוך ניסיון לעקוף את
11 הצורך לערוך בירור כזה במסגרת התביעה האזרחית בבית-משפט השלום), אני סבורה כי
12 יש למחוק את העתירה.

13
14 **סיכומו של דבר** – מכל הטעמים שלעיל, אני סבורה כי דין העתירה להימחק – זאת הן
15 משום שהעותר לא ביצע מסירה של העתירה לידי אפל העולמית; הן משום שהוא לא מסר
16 מידע מלא אודות ניסיונו לברר בתביעה בבית-משפט השלום את מעמדה של אפל ישראל
17 ככתובת למסירת כתבי בי-דין לאפל העולמית; והן משום שהוא לא מיצה את הבירור
18 בבית-משפט השלום בהקשר זה.

19
20 לכן, העתירה נמחקת.
21 אני מחייבת את העותר בהוצאותיו של הרשם וכן בהוצאותיה של אפל ישראל בסך של
22 5,000 ₪ כל אחד.

23
24 ניתן היום, ה' אלול תשע"ט, 05 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.
25

26
27 רות רונן, שופטת
28
29

